

Mick Antoniw AS
Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y
Cyfansoddiad

20 Medi 2022

Annwyl Mick

Bil yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru)

Yn dilyn ein cyfarfod cynhyrchiol ar 11 Gorffennaf 2022, pan wnaethom ddechrau ein gwaith craffu ar Fil yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) (y Bil), erbyn hyn mae gennym restr arall o gwestiynau yr hoffem eu trafod â chi. Daw'r rhestr o gwestiynau yn yr Atodiad yn bennaf o faterion o ddi-ddordeb i ni yn Nodiadau'r Drafftwy'r. Mae'r rhestr hefyd yn cynnwys rhai cwestiynau sy'n ymwneud â themâu ehangach, yn ogystal â rhai cwestiynau dilynol mewn perthynas â'ch ymateb (ar 17 Awst 2022) i'n llythyr ar 19 Gorffennaf 2022.

Byddwn yn ddiolchgar o gael eich ymateb i'n cwestiynau erbyn 18 Hydref 2022.

Cofion cynnes,

Yn gywir,

Huw Irranca-Davies

Huw Irranca-Davies

Cadeirydd

HENEBION O DDIDDORDEB HANESYDDOL ARBENNIG

1. **Adran 2(3)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn disgrifio'r newid fel "Ailfframio'r esemptiad ar gyfer adeiladau eglwysig" ac yn nodi ychwanegu pŵer gwneud rheoliadau newydd (gweithdrefn gadarnhaol ddrafft) i bennu eithriadau. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod "effaith bresennol y ddarpariaeth yn ansicr" a bod y pŵer gwneud rheoliadau yno am resymau hyblygrwydd rhag ofn y bydd angen rhagor o eglurhad yn y dyfodol.
  - a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iv).
  - b. Pam y mae effaith y ddarpariaeth bresennol yn *Neddf Henebion Hynafol ac Ardaloedd Archaeolegol 1979* (Deddf 1979) yn ansicr?
  - c. Mae'r pŵer gwneud rheoliadau newydd (gweithdrefn gadarnhaol ddrafft) yn caniatáu i Weinidogion Cymru newid polisi. Nid yw'r pŵer yn gyfyngedig i ddarparu eglurder – mae'n bŵer i gymhwyso cyfraith amgylchedd hanesyddol i adeiladau (h.y. adeiladau crefyddol) nad ydynt wedi bod yn ddarostyngedig i gyfraith amgylchedd hanesyddol o'r blaen. Gellir defnyddio'r pŵer hefyd i wneud darpariaeth gysylltiedig, atodol ac ati (darllener gydag adran 209(2)). Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder ynghylch pam y mae angen yr hyblygrwydd.
2. **Yn berthnasol i adran 5** - Hepgor y pŵer i wneud rheoliadau i ychwanegu at y rhestr o ymgylcheddion. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y profiad o weithredu diwygiadau a wnaed gan *Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2016* (Deddf 2016) wedi dangos bod y pŵer yn ddiangen, a bod Cadw yn ystyried bod y rhestr o ymgylcheddion yn yr adran eisoes yn gynhwysfawr.
  - a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii).
  - b. Byddem hefyd yn croesawu cadarnhad nad oes pŵer dirprwyedig arall ar gael i Weinidogion Cymru y gellid ei ddefnyddio i ychwanegu at y rhestr o ymgylcheddion.
  - c. Byddem yn croesawu eglurhad ynghylch a fu cwynion erioed gan bobl sy'n dweud y dylid bod wedi ymgynghori â hwy.
3. **Adran 14(2), (4), (5)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod rhannau pwysig o'r broses ar gyfer gwneud cais am gydsyniad heneb gofrestredig wedi'u symud o bŵer gwneud rheoliadau i'r Bil, oherwydd bod y rhain yn "elfennau sefydlog o'r broses ar gyfer gwneud

cais" ac yn annhebygol o newid yn y dyfodol. Byddem yn croesawu eglurder ynghylch y rheswm "annhebygol o newid" yn Nodiadau'r Drafftwy'r.

4. **Atodlen 6, paragraff 3** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod newid wedi'i wneud i "sichrau cysondeb" yn y Rhan gyfan hon o'r Bil o ran costau yr eir iddynt gan Weinidogion. Mae'r gyfundrefn gostau ar hyn o bryd yn gymwys i ymchwiliadau lleol, ond nid gwrandawiadau. Mae'r Bil yn cymhwyso'r gyfundrefn gostau i ymchwiliadau a gwrandawiadau.
  - a. Byddem yn croesawu eglurder ynghylch ar bwy y bydd y newid hwn yn effeithio, yn benodol, pwy fydd yn gorfod talu mwy o gostau neu lai o gostau yn y pen draw.
  - b. Byddem hefyd yn croesawu eglurder ynghylch pam yr ystyrir y "[c]ollwyd" diwygiad canlyniadol i baragraff 4(1) o Atodlen 1 i Ddeddf 1979, yn hytrach na'i fod yn hepgoriad bwriadol.
5. **Yn berthnasol i adran 21(5)** – Hefgor pŵer i bennu eithriadau drwy reoliadau. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan nad yw adran 7(4A) o Ddeddf 1979 mewn grym eto, a bod y profiad ers 2016 yn awgrymu na fyddai'r pŵer byth yn cael ei ddefnyddio.
  - a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii).
  - b. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder ynghylch y rheswm "n[a] fyddai'r pŵer byth yn cael ei ddefnyddio" a nodir yn Nodiadau'r Drafftwy'r, o gofio y cafodd y pŵer i bennu eithriadau ei gynnwys yn Neddf 2016.
6. **Adran 30(7)(b)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y gofyniad bod gwybodaeth yn bodoli cyn i waith gael ei wneud wedi'i hepgor. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod yr hepgoriad hwn yn cywiro gwall wrth yng ngwaith drafftio adran 2(8A) o Ddeddf 1979 mewn perthynas ag achosion lle y cyflawnir y drosedd yn ddiweddarach. Mae'n ymddangos bod yr hepgoriad yn newid yr elfennau o amddiffyniad troseddol mewn achosion troseddol penodol. Byddem yn croesawu cadarnhad bod Llywodraeth Cymru wedi ystyried y newidiadau i'r amddiffyniad yn fanwl.
7. **Adran 31(5)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod cyfeiriadau wedi'u hychwanegu at bersonau sy'n caniatáu gwaith a meddianwyr fel rhai a allai gael hysbysiad stop dros dro.
  - a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii).

- b. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ynglŷn â diffyg eglurder effaith y gyfraith bresennol y mae Llywodraeth Cymru yn cyfeirio ati, h.y. yng nghyd-destun ychwanegu cyfeiriadau at feddianwyr.
8. **Adran 39(2)(c)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod darpariaeth ynghylch sicrhau diogelwch neu iechyd drwy waith atgyweirio neu waith ategu neu gysgodi dros dro wedi'i hepgor. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod y sail dros apêl yn adran 9ZE(3)(c) o Ddeddf 1979 yn atgynhyrchu darpariaeth gyfatebol ar gyfer adeiladau rhestredig ond "mae'n ymddangos ei bod wedi ei chynnwys drwy gamgymeriad yn adran 9ZE."
- a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iv).
- b. Byddem yn croesawu eglurder o ran y rhesymu a gynigir yn Nodiadau'r Drafftwy'r bod darpariaeth yn Neddf 1979 "yn ymddangos ei bod wedi ei chynnwys drwy gamgymeriad". Rydym yn nodi y cafodd adran 9ZE ei mewnosod yn Neddf 1979 gan Ddeddf 2016.
9. **Adran 46(3)** – Mae'r cyfeiriad at berson a 'gyflogir' fel gofalwr wedi'i hepgor. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan ei bod yn "ansicr beth yw ystyr "employed as" yn y cyd-destun hwn", a bod yr hepgoriad "yn osgoi'r amwysedd". Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran:
- y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(ii) a (iv);
  - y rhesymeg a gynigir yn Nodiadau'r Drafftwy'r ynghylch osgoi amwysedd;
  - a yw hyn yn ehangu'r categori o ofalwyr a geir yn adran 46(3) o'r Bil, o'i gymharu ag adran 12(10) o Ddeddf 1979.
10. **Adran 47(4)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y gwaith drafftio newydd yn darparu eglurhad y caiff gwarcheidwaid ei gwneud yn ofynnol talu tâl mewn cysylltiad ag unrhyw ddefnydd o heneb. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod hyn yn adlewyrchu arferion sefydledig; er enghraifft, mae Cadw yn codi tâl am briodasau a gynhelir ar henebion neu gerllaw iddynt.
- a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii).
- b. Pa anawsterau sydd wedi codi yn y gorffennol o ran codi tâl o'r fath, gan gynnwys y pŵer i godi tâl? Os nad yw anawsterau wedi codi, pam y mae angen eglurhad?
- c. Ble y mae'r pŵer ar hyn o bryd sy'n caniatáu i warcheidwaid godi tâl?

- d. Er ei bod yn bosibl bod tystiolaeth o arferion sefydledig, byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ynghylch a yw'r gwaith drafftio newydd yn gyfystyr â newid polisi ai peidio.
11. **Adran 49(5)(a)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod hyn yn rhoi eglurhad bod y pŵer i reolaethu a rheoli tir yng nghyffiniau heneb yn llawn yn caniatáu codi tâl am unrhyw ddefnydd o'r tir. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod hyn yn adlewyrchu arferion sefydledig; er enghraifft, mae Cadw yn codi tâl am briodasau a gynhelir ar henebion neu gerllaw iddynt.
- a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii).
- b. Pa anawsterau sydd wedi codi yn y gorffennol o ran codi tâl o'r fath, gan gynnwys y pŵer i godi tâl? Os nad yw anawsterau wedi codi, pam y mae angen eglurhad?
- c. Ble y mae'r pŵer ar hyn o bryd sy'n caniatáu i warcheidwaid godi tâl?
- d. Er ei bod yn bosibl bod tystiolaeth o arferion sefydledig, byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ynghylch a yw'r gwaith drafftio newydd yn gyfystyr â newid polisi ai peidio.
12. **Adran 55(4)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn nodi bod newid wedi'i wneud i'r sefyllfa gyfreithiol bresennol fel nad yw pŵer awdurdodau lleol i reolaethu amseroedd mynediad y cyhoedd yn arferadwy drwy reoliadau mwyach, a bod y newid hwn yn "adlewyrchu arferion sefydledig". Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder:
- o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(ii) a (iv);
  - ynghylch a yw hyn yn dileu pŵer gwneud rheoliadau presennol;
  - o dan ba awdurdod cyfreithiol y cyflawnwyd yr "arferion sefydledig".
13. **Adran 55(5)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn nodi bod newid wedi'i wneud i'r sefyllfa gyfreithiol bresennol fel nad yw pŵer awdurdodau lleol i atal y cyhoedd rhag cael mynediad yn ddarostyngedig mwyach i ofyniad ar gyfer cydsyniad Gweinidogol, a bod y newid hwn yn "adlewyrchu arferion sefydledig". Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran:
- y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(ii) a (iv).
  - o dan ba awdurdod cyfreithiol y mae awdurdodau lleol wedi bod yn rheolaethu mynediad heb gydsyniad Gweinidogol?
14. **Adran 55(5)(c)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y newid i'r sefyllfa gyfreithiol bresennol yn egluro y caniateir rheolaethu mynediad y cyhoedd mewn cysylltiad â

digwyddiadau neu weithgareddau eraill, a bod y newid hwn yn “adlewyrchu arferion sefydledig”. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran:

- y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(ii).
  - o dan ba awdurdod cyfreithiol y cyflawnwyd yr “arferion sefydledig”.
15. **Adran 55(6)** – Mae Nodiadau’r Drafftwy'r yn datgan bod y newid i’r sefyllfa gyfreithiol bresennol yn egluro y caniateir rheolaethu mynediad y cyhoedd mewn cysylltiad â digwyddiadau neu weithgareddau eraill, a bod y newid hwn yn “adlewyrchu arferion sefydledig”. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran:
- y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(ii).
  - o dan ba awdurdod cyfreithiol y cyflawnwyd yr “arferion sefydledig”.
16. **Adran 56(1)** – Mae Nodiadau’r Drafftwy'r yn datgan bod y pŵer presennol i wneud rheoliadau mewn cysylltiad â mynediad y cyhoedd i henebion sydd o dan reolaeth gyhoeddus wedi’i gulhau. Mae Nodiadau’r Drafftwy'r hefyd yn datgan nad yw’r pŵer presennol i wneud rheoliadau wedi’i arfer a bod y pŵer “wedi ei gyfyngu i’r hyn y mae Cadw yn ei ystyried yn ofynnol”. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran:
- y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(ii) a (iv); a’r
  - rhesymeg a gynigir yn Nodiadau’r Drafftwy'r ynghylch yr hyn y mae Cadw yn ei ystyried yn ofynnol.
17. **Adran 62(6)** - Mae’r cyfeiriad at berson a 'gyflogir' fel gofalwr wedi’i hepgor. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan ei bod yn “ansicr beth yw ystyr “employed as” yn y cyddestun hwn”, a bod yr hepgoriad “yn osgoi’r amwysedd”. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran:
- y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(ii) ac a yw’r sail yn (iv) hefyd yn gymwys;
  - y rhesymeg a gynigir yn Nodiadau'r Drafftwy'r ynghylch osgoi amwysedd;
  - a yw hyn yn ehangu’r categori o ofalwyr a geir yn adran 62(6) o’r Bil, o’i gymharu ag adran 24(5) o Ddeddf 1979.
18. **Adran 64(1) i (3)** – Mae Nodiadau’r Drafftwy'r yn datgan bod y pwerau presennol sydd ar gael i Weinidogion Cymru mewn perthynas â gwariant gan awdurdodau lleol ar ymchwiliad archaeolegol wedi’u hepgor. Mae Nodiadau’r Drafftwy'r hefyd yn datgan mai’r

arfer yw defnyddio pwerau cyffredinol sydd ar gael o dan *Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006* (Deddf 2006).

- a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii).
- b. Byddem yn croesawu eglurder o ran sut y penderfynodd Llywodraeth Cymru pa ddarpariaethau i'w cynnwys yn y Bil a pha rai i'w hepgor oherwydd y gellid ymdrin â hwy o dan Ddeddf 2006.

ADEILADAU O DDIDDORDEB PENSAERNÏOL NEU HANESYDDOL ARBENNIG

19. **Yn berthnasol i adran 76(1)** – Hepgor cyfeiriadau at Weinidogion yn llunio (“compiling”) rhestr o adeiladau ac yn cymeradwyo rhestrau a luniwyd gan eraill. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan nad yw'r pŵer i gymeradwyo rhestrau a luniwyd gan eraill erioed wedi'i ddefnyddio a bod “Cadw yn ystyried nad yw'n debygol o gael ei ddefnyddio”. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran:
  - y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii).
  - y rheswm bod “Cadw yn ystyried nad yw'n debygol o gael ei ddefnyddio” a nodir yn Nodiadau'r Drafftwy'r.
20. **Yn berthnasol i adran 76(1)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan mai ychwanegu gofyniad syml yw hyn i Weinidogion Cymru gyhoeddi rhestr gyfredol o adeiladau y maent yn ystyried eu bod o ddiddordeb pensaernïol neu hanesyddol arbennig, yn hytrach na gofyniad iddynt roi copïau ar gael i'r cyhoedd edrych arnynt. Gan ddibynnu ar Reol Sefydlog 26C.2(ii), y cyfiawnhad yw bod hyn yn adlewyrchu arferion sefydledig, a bod y rhestr gyfredol wedi'i chyhoeddi ar-lein ar ran o wefan Cadw. Mae'r gofynion cyhoeddi gwreiddiol wedi'u nodi yn adrannau 1(1) a 2(4) o *Ddeddf Cynllunio (Adeiladau Rhestredig ac Ardaloedd Cadwraeth) 1990* (Deddf Adeiladau Rhestredig 1990), sy'n ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru roi'r rhestr ar gael i'r cyhoedd edrych arni, yn rhad ac am ddim ar oriau rhesymol mewn man cyfleus.
  - a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii).
  - b. Mae adran 76(1) yn nodi sut y mae Gweinidogion Cymru yn cydymffurfio â'u rhwymedigaethau cyhoeddi yn Neddf Adeiladau Rhestredig 1990 ar hyn o bryd. Byddem yn croesawu eglurder ynghylch a yw hynny yr un fath â “gwneud cymhwysiad neu effaith y gyfraith bresennol yn fwy eglur” at ddibenion Rheol Sefydlog 26C.2(ii), pan nad yw'r

ddarpariaeth newydd yn cynnwys yr un o'r gofynion mynediad penodol a nodir gan y gyfraith bresennol. Ai newid mewn polisi yw hyn?

- c. Pam nad yw'r gofyniad cyfatebol ar awdurdodau cynllunio yn adran 76(4) a (5) wedi'i symleiddio yn yr un modd?
  - d. Byddem yn croesawu eglurder ynghylch a oes rhyngweithio â hawliau mynediad at wybodaeth eraill?
  - e. Sut y bydd pobl heb gysylltiad rhyngurwyd dibynadwy yn cael mynediad at y rhestr?
  - f. Pam nad yw'r gofyniad cyfatebol ar awdurdodau cynllunio yn adran 76(4) a (5) wedi'i symleiddio yn yr un modd?
21. **Yn berthnasol i adran 78** – Hepgor y pŵer presennol i wneud rheoliadau sy'n diwygio'r rhestr o bersonau i ymgynghori â hwy ynghylch cynigion i restru neu ddadrestru adeiladau. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y profiad o weithredu Deddf 2016) "wedi dangos bod y pŵer yn ddiangen", a bod Cadw yn ystyried bod y rhestr yn yr adran eisoes "yn gynhwysfawr". Byddem yn croesawu:
- eglurder ynghylch a oes pŵer dirprwyedig arall y gellid ei ddefnyddio i ychwanegu at y rhestr o ymgynghoreion (gweler hefyd hepgor pŵer presennol sy'n berthnasol i adran 5);
  - rhagor o esboniad ynglŷn â'r rheswm "Cadw yn ystyried" a nodir yn Nodiadau'r Drafftwy'r ac eglurder ar sut y mae hyn yn gwneud y ddarpariaeth yn anarferedig, yn ddarfodedig neu nad yw'n ymarferol ddefnyddiol neu'n ymarferol effeithiol bellach fel bod Rheol Sefydlog 26C.2(iii) yn briodol.
22. **Atodlen 7, paragraff 2** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y ddarpariaethau presennol yn Atodlen 1A, paragraff 2 ac Atodlen 2, paragraff 2 i Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 sy'n parhau ag atebolrwydd troseddol ar ôl diwedd gwarchodaeth interim neu restru dros dro wedi'u hestyn i gwmpasu'r drosedd o ddifrodi adeilad rhestredig yn fwriadol o dan adran 118 o'r Bil. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod hyn yn "Dileu anghysondeb, gan y dylai'r ddarpariaeth fod yn gymwys i bob trosedd sy'n ymwneud ag adeiladau rhestredig".
- a. Mae'n ymddangos bod adrannau 79(2) a 83(4) yn eithrio'n benodol gymhwysu'r drosedd adran 118 mewn perthynas ag adeiladau sy'n ddarostyngedig i warchodaeth interim neu restru dros dro. Byddem yn croesawu eglurder ynghylch sut y bydd paragraff 2 o Atodlen 7 yn cymryd effaith.
  - b. Mae'r newid yn ceisio estyn yr amgylchiadau pan ganiateir erlyn trosedd bresennol. O gofio difrifoldeb euogfarnau a chosbau troseddol, byddem yn croesawu rhagor o

eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iv), yn enwedig rhagor o resymeg o ran sut mai "mân" newid i'r gyfraith yw hyn.

23. **Adran 81(2) a (6)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y sail bresennol ar gyfer adolygiad wedi'i symud o reoliadau i'r Bil "gan symleiddio'r geiriad" a bod hyn yn ddarostyngedig i bŵer newydd i ddiwygio'r sail. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod y newid yn "Sicrhau bod yr adran yn ymdrin â'r mater pwysig hwn, gan gadw hyblygrwydd ar gyfer unrhyw newidiadau yn y dyfodol". Yn flaenorol, rhoddodd adran 2D(6)(a) o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 y pŵer i Weinidogion Cymru ragnodi seiliau mewn rheoliadau. Yn y Bil, mae'r seiliau wedi'u nodi yn y ddeddfwriaeth sylfaenol gyda phŵer Harri'r Wythfed i ddiwygio'r rhestr honno (gweithdrefn gadarnhaol). Byddem yn croesawu cadarnhad ac eglurder ynghylch sut y mae'r pŵer gwneud rheoliadau newydd hwn o fewn cwrpas Rheol Sefydlog 26C.2(iv).
24. **Adran 81(3) a (4)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y gofyniad i gynnal adolygiadau a gwneud penderfyniadau yn adran 2D(3)(a) a (b) o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 wedi'i ailddatgan i adlewyrchu'r gofyniad mewn rheoliadau (OS 2017/644, rheoliad 3) i bob adolygiad gael ei gynnal gan bersonau a benodir gan Weinidogion Cymru, a bod y pŵer gwneud rheoliadau presennol i bennu eithriadau yn cael ei gadw. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan am y sefyllfa o dan y rheoliadau presennol "na ddisgwylir iddi newid" ac y "gall adran 2D(3) fod yn gamarweiniol".
- Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ynghylch pam na ddisgwylir i'r sefyllfa newid.
  - O dan adran 2D o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990, y sefyllfa ddiodyn yw bod yn rhaid i Weinidogion Cymru gynnal yr adolygiad, yn ddarostyngedig i eithriadau a nodir mewn rheoliadau. Er mai effaith OS 2017/644 yw ei gwneud yn ofynnol i'r holl geisiadau gael eu trin fel eithriadau, byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ynghylch sut y mae gwrthdroi'r sefyllfa bresennol mewn deddfwriaeth sylfaenol yn gyfystyr â "mân" newid yn y gyfraith.
25. **Adran 90(1)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y Bil bellach yn cynnwys cyfeiriadau at ddarpariaethau ychwanegol a all ei gwneud yn ofynnol i geisiadau gael eu gwneud i Weinidogion Cymru yn hytrach na'r awdurdod cynllunio, ar y sail bod y rhestr bresennol o ddarpariaethau yn anghyflawn a bod y cyfeiriadau ychwanegol yn "egluro'r effaith". Byddem yn croesawu cadarnhad bod pob darpariaeth a restrir yn adran 90(1) (neu ei darpariaeth wreiddiol pan fo'n berthnasol) eisoes yn gymwys mewn perthynas â cheisiadau am gydsyniad adeilad rhestredig, hyd yn oed os na chyfeirir yn benodol ato yn adran 10(1) o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990.
26. **Adran 90(2)(c)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y Bil bellach yn cynnwys ychwanegu cyfeiriad at allu Gweinidogion Cymru i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael

ei chynnwys mewn cais, sy'n "adlewyrchu sut y deellir y ddarpariaeth yn ymarferol". Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad i ategu'r datganiad bod hyn yn 'adlewyrchu sut y deellir y ddarpariaeth yn ymarferol'.

27. **Adran 90(3)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y Bil bellach yn cynnwys ychwanegu darpariaeth i'r rheoliadau bennu cynnwys ceisiadau a'i gwneud yn ofynnol defnyddio ffurflenni a ddyroddir gan Weinidogion Cymru neu eraill. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod hyn yn egluro materion y deellir eu bod o fewn cwmpas y pŵer presennol. Byddem yn croesawu eglurder ynghylch rhychwant y ddarpariaeth bresennol, ac yn gofyn am esboniad manylach o'r sail ar gyfer y ddealltwriaeth bod y cwmpas yn cynnwys y pŵer i ragnodi ffurflenni.
28. **Adran 92(1)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y Bil bellach yn cynnwys ychwanegu cyfeiriadau at bob darpariaeth na chaiff awdurdod cynllunio ystyried cais a wneir iddo oddi tani. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod hyn yn "Llenwi bylchau" gan fod adran 10(1) o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 yn "anghyflawn gan nad yw'n cyfeirio at adran 81A o'r Ddeddf honno nac adran 327A o Ddeddf Cynllunio 1990 [*Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990*]". Byddem yn croesawu cadarnhad nad yw ychwanegu darpariaethau at yr adran hon yn newid effaith bresennol y gyfraith.
29. **Adran 92(2)(b), (3) a (4)** – Mae'r pŵer i roi cyfarwyddydau hysbysu wedi ei gyfyngu i osod gofynion ar awdurdodau cynllunio unigol, a rhoddir yn ei le reoliadau ar gyfer gofynion sy'n gymwys yn gyffredinol. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod "rheoliadau yn briodol ac nad oes angen i ofynion cyffredinol gael eu gosod gan gyfarwyddydau". Byddem yn croesawu esboniad manylach o ran pam yr ystyrir bod rheoliadau yn fwy priodol ar gyfer gofynion sy'n gymwys yn gyffredinol.
30. **Adran 95(4) a (5)(a)** – Mae cyfarwyddydau sy'n eithrio'r gofyniad i hysbysu Gweinidogion Cymru cyn rhoi cydsyniad wedi eu cyfyngu i awdurdodau cynllunio unigol, a rhoddir yn eu lle reoliadau ar gyfer gwneud eithriadau sy'n gymwys yn gyffredinol. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod "rheoliadau yn briodol ac nad oes angen i ofynion cyffredinol gael eu gosod gan gyfarwyddydau". Byddem yn croesawu esboniad manylach o ran pam yr ystyrir bod rheoliadau yn fwy priodol ar gyfer eithriadau sy'n gymwys yn gyffredinol.
31. **Adran 95(7)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y ddarpariaeth newydd hon yn nodi ffyrdd y caniateir i reoliadau neu gyfarwyddydau bennu disgrifiad o geisiadau. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod hyn yn egluro'r cwmpas y deellir sydd gan y pŵer gwneud cyfarwyddydau presennol, a rhoi enghreifftiau. Byddem yn croesawu rhagor o fanylion o ran sut y mae'r ddarpariaeth newydd hon yn egluro cwmpas y pwerau a'r hyn y mae'n ei ychwanegu at y gyfraith bresennol.

32. **Adran 98(1) a (2)** – Hepgor diwygiadau i adran 18 o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 a fyddai'n lleihau'r cyfnod diofyn ar gyfer dechrau gwaith i 3 blynedd ond yn ei estyn yn achos her gyfreithiol. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan nad yw'r diwygiadau wedi'u dwyn i rym a bod "Cadw yn ystyried nad ydynt yn debygol o gael eu dwyn i rym". Byddem yn croesawu rhagor o eglurder o ran:
- y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii);
  - rhagor o esboniad ynghylch y rheswm "Cadw yn ystyried" a nodir yn Nodiadau'r Drafftwy'r.
33. **Adran 98(3)(b)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y darpariaethau sy'n golygu nad yw adran 18 o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 yn gymwys i gydsyniad a roddir gan gytundeb partneriaeth wedi'u symud o reoliadau i'r Bil gan "ei bod yn newid cymhwysiad yr adran". Byddem yn croesawu rhagor o fanylion o ran y rhesymau dros symud y ddarpariaeth o is-ddeddfwriaeth i ddeddfwriaeth sylfaenol.
34. **Adran 99(3)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y rhestr bresennol o ddarpariaethau sy'n gymwys i geisiadau i amrywio neu ddileu amodau wedi'i diwygio i eithrio'r gofyniad ar gyfer datganiad o'r effaith ar dreftadaeth ond cynnwys y pŵer i wrthod ceisiadau tebyg. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod y newid yn sicrhau bod darpariaethau sy'n briodol ar gyfer ceisiadau i amrywio a dileu amodau yn cael eu cymhwyso, ac nad yw darpariaethau nad ydynt yn briodol yn cael eu cymhwyso.
- a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurder ynghylch y newid hwn, ac esboniad o ran y gwahaniaeth rhwng y darpariaethau presennol a'r rhai newydd.
  - b. Byddem yn croesawu rhagor o esboniad o ran pam nad yw dileu'r gofyniad ar gyfer datganiad o'r effaith ar dreftadaeth yn gyfystyr â newid polisi.
35. **Yn berthnasol i adran 99** – Hepgor diwygiad sy'n mewnosod adran 19(5) newydd yn Neddf Adeiladau Rhestredig 1990 a fyddai'n atal amodau rhag cael eu hamrywio i estyn y cyfnod y mae rhaid i'r gwaith ddechrau ynddo. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan nad yw'r diwygiad wedi'i ddwyn i rym a bod "Cadw yn ystyried nad yw'n debygol o gael ei ddwyn i rym". Byddem yn croesawu rhagor o esboniad ynghylch y rheswm "Cadw yn ystyried" a nodir yn Nodiadau'r Drafftwy'r.
36. **Yn berthnasol i adran 100(4)** – Hepgor y ddarpariaeth yn Neddf Adeiladau Rhestredig 1990 sy'n pennu'r cyfnod penderfynu ar gyfer ceisiadau i gymeradwyo manylion, fel y bydd cyfnodau penderfynu ar gyfer pob cais y mae'r adran yn gymwys iddo yn cael eu gosod gan reoliadau. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan mai diben y newid yw "[g]wella cysondeb drwy sicrhau bod pob cyfnod yn cael ei nodi mewn un man", sef rheoliadau,

gan mai “manylyn gweithdrefnol yw'r mater hwn a all newid o bryd i'w gilydd”. Byddem yn croesawu eglurder fel a ganlyn.

- a. A oes pŵer presennol sy'n caniatáu i'r cyfnod penderfynu a nodir yn Neddf Adeiladau Rhestredig 1990 gael ei newid?
  - b. A yw'r cyfnod penderfynu wedi'i newid ers 1990?
  - c. Os nad yw'r cyfnod penderfynu wedi newid ers dros 30 mlynedd, a ddylai'r gallu i newid y cyfnod fod yn destun trafodaeth ehangach / ymgynghoriad (h.y. pam y dylid ei wneud drwy Fil cydgrynhoi)?
37. **Adran 102(2)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod darpariaeth ar gyfer ymgynghori pellach wedi'i symud o reoliadau (Gweithdrefn negyddol – gweler adran 93(3) o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990) i'r Bil a'i haralleirio i egluro y bydd unrhyw ofyniad ar gyfer ymgynghori pellach yn cael ei osod gan Weinidogion Cymru drwy gyfarwyddydau. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan nad oes angen pŵer gwneud rheoliadau “ond mae'r is-adran yn egluro sut y byddai ymgynghori pellach yn ofynnol”.
- a. Byddem yn croesawu eglurder ynghylch pa aralleiriad penodol sydd wedi digwydd.
  - b. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn nodi Rheol Sefydlog 26C.2(ii) a (iv) - pa rannau o'r ddarpariaeth sy'n eglurhad a pha rai sy'n fân newid(iadau)?
  - c. Byddem yn croesawu eich barn ynghylch a yw'r newid o reoliadau (negyddol) i gyfarwyddydau yn lleihau neu'n dileu posibilrwydd gwaith craffu gan y Senedd.
38. **Yn berthnasol i adran 105** – Hepgor y pŵer i addasu darpariaethau penodol ynghylch adeiladau rhestredig mewn perthynas â thir awdurdodau cynllunio. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan nad yw'r pŵer wedi'i ddefnyddio a bod “Cadw yn ystyried nad yw'n debygol o gael ei ddefnyddio”. Byddem yn croesawu rhagor o eglurder o ran:
- y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii);
  - rhagor o esboniad ynghylch y rheswm “Cadw yn ystyried” a nodir yn Nodiadau'r Drafftwy'r.
39. **Adran 105(1) a (2)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y pwerau presennol i addasu deddfwriaeth mewn perthynas â cheisiadau gan awdurdodau cynllunio a'r Goron wedi'u “Cyfuno, [eu] symleiddio a[’u c]ysoni”. Mae'r mathau o geisiadau y maent yn gymwys iddynt hefyd wedi'u “[he]gluro”. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y rhestr o ddarpariaethau y caniateir eu diwygio yn adran 82(3) o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 yn “anghywir” tra bo'r rhestr yn adran 82F yn “ymddangos yn rhy eang”. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan “N[a]d yw'n hollol glir i ba geisiadau y mae'r

pwerau yn gymwys, ond nid oes rheswm dros eithrio unrhyw fath o gais y mae'r Ddeddf yn darparu ar ei gyfer". Byddem yn croesawu rhagor o fanylion fel a ganlyn:

- a. Beth yn benodol sydd wedi'i newid sy'n gyfystyr ag 'eglwurhad'?
  - b. Pa ddeddfwriaeth y caniateir ei haddasu?
  - c. Drwy gyfuno pwerau, a yw hyn wedi golygu bod pŵer dirprwyedig presennol yn destun israddio o ran gweithdrefn graffu?
  - d. Os nad yw'r sefyllfa bresennol yn "hollol glir" sut y gellir dweud bod y darpariaethau presennol yn "anghywir" ac yn "rhy eang"?
  - e. A yw'r pŵer bellach yn ehangach nag o dan adran 82(2) a (3) o Ddeddf Cynllunio Adeiladau Rhestredig 1990 (unrhyw ddarpariaeth yn hytrach na rhestr benodedig yn unig) ac, os felly, beth yw'r cyfiawnhad dros hyn.
40. **Yn berthnasol i adran 105(3)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod pŵer presennol i reoliadau ei gwneud yn ofynnol i geisiadau gael eu gwneud i Weinidogion Cymru yn cael ei estyn i geisiadau gan y Goron, a bod pŵer i ddarparu ar gyfer cyflwyno hysbysiadau gan Weinidogion wedi'i hepgor. Byddem yn croesawu'r canlynol:
- cadarnhad bod hyn yn estyniad o bŵer dirprwyedig;
  - eglurhad o ran pam nad oes angen pŵer i ddarparu i Weinidogion gyflwyno hysbysiadau;
  - eglurhad ynghylch y rhesymeg "adlewyrchu'r effaith y deallir y mae'r pwerau eisoes yn ei chael" a ddarperir yn Nodiadau'r Drafftwy'r;
  - esboniad o sut y mae Rheol Sefydlog 26C.2(ii), (iii) a (iv) yn gymwys i'r ddarpariaeth.
41. **Adran 109(6)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y gofynion i anwybyddu datblygiad y mae angen caniatâd cynllunio ar ei gyfer a gwaith y mae angen cydsyniad ar ei gyfer wedi'u hegluro a'u cysoni, tra bo cyfeiriad at Atodlen 3 i Ddeddf Cynllunio 1990 wedi'i hepgor. Yn ôl Nodiadau'r Drafftwy'r, mae'r newid yn "Dileu anghysondebau nad oes rheswm wedi ei nodi ar eu cyfer; [yn] egluro effaith y ddarpariaeth; [yn] hepgor cyfeiriad nad yw'n cael effaith ymarferol ac y dylid bod wedi ei ddiddymu". Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(ii), (iii) a (iv), a gofynnwn am gadarnhad a yw'r anghysondebau/eglwurhad yn ymwneud â geiriad y ddarpariaeth yn unig, neu a oes rhywbeth arall sydd wedi newid.
42. **Atodlen 9, paragraff 1(7)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod darpariaeth wedi'i hychwanegu fel na chaiff awdurdod dynnu'n ôl hysbysiad i drafod telerau a drinnir fel pe bai wedi ei gyflwyno yn rhinwedd derbyn hysbysiad prynu. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r

hefyd yn datgan bod hyn yn "Cywiro gwall ymddangosiadol. Roedd y ddarpariaeth gyfatebol yn adran 208 o *Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1971* [Deddf 1971] yn gymwys i hysbysiadau prynu adeiladau rhestredig, ac mae'n ymddangos mai camgymeriad oedd ei hepgor o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990". Byddem yn croesawu eglurder na allai dim rheswm fod pam y gall yr hepgoriad o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 fod wedi bod yn fwriadol.

43. **Atodlen 9, paragraff 4(7)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod darpariaeth wedi'i hychwanegu fel na chaiff awdurdod dynnu'n ôl hysbysiad i drafod telerau a drinnir fel pe bai wedi ei gyflwyno yn sgil cadarnhau hysbysiad prynu. Yn yr un modd â'r ddarpariaeth newydd yn Atodlen 9, paragraff 1(7), mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod hyn yn "Cywiro gwall ymddangosiadol" am yr un rhesymeg. Byddem yn croesawu eglurder na allai dim rheswm fod pam y gall yr hepgoriad o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 fod wedi bod yn fwriadol.
44. **Adran 113(6) a (7)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod effaith y geiriad presennol ynghylch cytundebau sy'n rhoi cydsyniad yn ddarostyngedig i amodau wedi'i hegluro, a bod y disgrifiad o fathau o amod wedi'i hepgor. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod y geiriad presennol yn awgrymu disgrisiwn ynghylch pa un ai i gynnwys amodau mewn cytundeb, ac nad felly y deallir y ddarpariaeth yn ymarferol.
- a. Byddem yn croesawu rhagor o wybodaeth ynghylch pam y mae anghysondeb rhwng sut y deallir y ddarpariaeth bresennol yn ymarferol a sut y mae'r ddarpariaeth wedi'i geirio mewn gwirionedd.
- b. Byddem yn croesawu rhagor o esboniad o ran y newid o'r disgrisiwn i gynnwys amodau mewn cytundeb partneriaeth (Deddf Adeiladau Rhestredig 1990 a.26L(6)(b)) i'r rhwymedigaeth orfodol i gynnwys unrhyw amodau (a.113(7)).
45. **Adran 125(4)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y ddarpariaeth newydd yn egluro nad yw gofyniad hysbysu ond yn gymwys pan fo hysbysiad gorfodi wedi'i gyflwyno, sy'n nodi'r effaith y deallir y mae'r gyfraith bresennol eisoes yn ei chael. Byddem yn croesawu:
- esboniad manylach ynghylch sut y mae'r ddarpariaeth newydd yn nodi effaith y gyfraith bresennol;
  - esboniad o oblygiadau o ran y rhyngweithio rhwng adran 124 (cyflwyno a chymryd effaith) ac adran 125(4) a (5);
  - cadarnhad a oes senario lle nad yw'r hysbysiad wedi'i gyflwyno ond y byddai'n dal i fod yn briodol rhoi hysbysiad o amrywio neu dynnu'n ôl.

46. **Yn berthnasol i adran 128(3)(b)** – Hepgor y cyfeiriad at ryddhau (h.y. dileu) cyfyngiad (“limitation”) ar gydsyniad adeilad rhestredig. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y cyfeiriad wedi'i ddileu gan nad yw'r term “limitation” yn unman arall yn y darpariaethau.
- Byddem yn croesawu eglurder ynghylch ystyr “limitation” ac effaith ei ddileu;
  - A yw Llywodraeth Cymru yn gwybod pam y cafodd “limitation” ei gynnwys yn wreiddiol yn yr adrannau hyn os nad oes iddo ystyr penodol o dan Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990?
47. **Adran 130** – Hepgor pŵer i gymhwyso adran 289 o *Ddeddf Iechyd y Cyhoedd 1936* (Deddf 1936) gydag addasiadau, ac ailddatgan adran 289 (fel y'i haddaswyd) yn y Bil. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y darpariaethau wedi'u symud “oherwydd pwysigrwydd y ddarpariaeth a chan nad yw sut y mae adran 289 yn gymwys wedi newid ers amser hir iawn (ers o leiaf OS 1972/1362)”. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan yr argymhellwyd y newid hwn gan Gomisiwn y Gyfraith ar gyfer y pwerau cyfatebol yn Neddf Cynllunio 1990. Byddem yn croesawu:
- rhagor o eglurder ynghylch yr hepgoriadau hyn a'r addasiadau hyn;
  - rhagor o esboniad o ran cymhwyso argymhelliad Comisiwn y Gyfraith a oedd yn ymwneud â Deddf Cynllunio 1990 i Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990.
48. **Adran 132(2), (3), (7) ac (8)** – Hepgor pwerau i gymhwyso adrannau 276 a 294 o *Ddeddf 1936* gydag addasiadau, ac ailddatgan adrannau 276 a 294 (fel y'u haddaswyd) yn y Bil. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y darpariaethau wedi'u symud “oherwydd pwysigrwydd y darpariaethau a chan nad yw sut y maent yn gymwys wedi newid ers amser hir iawn (ers o leiaf OS 1972/1362)”, ac yr argymhellwyd y newid hwn gan Gomisiwn y Gyfraith ar gyfer y pwerau cyfatebol yn Neddf Cynllunio 1990. Byddem yn croesawu:
- rhagor o eglurder ynghylch yr hepgoriadau hyn a'r addasiadau hyn.
  - rhagor o esboniad o ran cymhwyso argymhelliad Comisiwn y Gyfraith a oedd yn ymwneud â Deddf Cynllunio 1990 i Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990.
49. **Adran 132(5)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod darpariaeth i gostau gwaith fod yn bridiant ar y tir wedi'i symud o reoliadau i'r Bil, a bod y pŵer gwneud rheoliadau wedi'i hepgor. Byddem yn croesawu eglurder o ran pam y mae'r pŵer a oedd yn ddewisol yn flaenorol (ac y gellid ei newid) bellach yn cael ei wneud yn barhaol ar wyneb y Bil. A yw hyn yn gyfystyr â newid polisi?
50. **Adran 132(7) ac (8)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan mai ailddatgan adran 276 o *Ddeddf 1936* yw hyn, ond ei fod yn hepgor is-adran (3) sy'n darparu nad yw'r adran yn gymwys i sbwriel (“refuse”) a symudir ymaith gan awdurdod lleol. Yn ôl Nodiadau'r

Drafftwy, "Mae'n ymddangos mai bwriad eithrio sbwriel oedd osgoi unrhyw wrthdaro rhwng adran 276 a darpariaethau eraill yn Neddf 1936 sy'n caniatáu i wastraff gael ei werthu. Nid yw'n ymddangos yn berthnasol nac yn angenrheidiol pan fo awdurdod yn cyflawni gwaith sy'n ofynnol gan hysbysiad gorfodi".

- a. Byddem yn croesawu rhagor o fanylion ynghylch y datganiadau bod pethau'n "ymddangos" mewn ffordd arbennig.
  - b. Byddem hefyd yn croesawu eglurder o ran pam na chafodd is-adran (3) o adran 276 o Ddeddf 1936 ei datgymhwyso gan reoliad 15 o OS 2012/793 os yw'n amherthnasol.
  - c. Byddem yn croesawu eich barn ynghylch a ellid egluro adran 132(8)(b) ymhellach, er mwyn ei gwneud yn glir pa gostau (os o gwbl) sy'n adenilladwy gan berchennog y deunyddiau nad yw hefyd yn berchennog y tir?
51. **Yn berthnasol i adran 136(4)** – Hepgor yr addasiad o Ran 1 o *Ddeddf Prynu Gorfodol 1965* (Deddf 1965) mewn perthynas â thir a gaffaelir gan Weinidogion neu ymgymerywyr statudol. Mae Nodiadau'r Drafftwy yn datgan ei bod yn ymddangos mai gwall oedd cynnwys yr addasiad hwn mewn cydgrynoadau cynharach. Byddem yn croesawu eglurder ynghylch sut y penderfynwyd mai "gwall" oedd cynnwys yr addasiad mewn cydgrynoadau cynharach.
52. **Adran 151(2) paragraff (a) o'r diffiniad o "adeilad perthnasol"** - Mae cyfeiriad at adeilad o ddiddordeb eithriadol ("outstanding") yn cael ei newid i gyfeiriad at ddiddordeb "arbennig". Mae Nodiadau'r Drafftwy yn datgan bod y newid hwn wedi'i wneud er "cysondeb ac eglurder" ac nad "ystyir bod y profion o ddiddordeb "arbennig" ac "eithriadol" yn wahanol yn ymarferol". Byddem yn croesawu eglurder a chadarnhad fel a ganlyn:
- â phwy yr ymgynghorwyd ynghylch a yw'r ddau derm yr un peth yn ymarferol?
  - a oedd cytundeb unfrydol?
53. **Adran 152(4)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy yn datgan bod pŵer wedi'i ychwanegu i fynd ar dir i benderfynu a ddylai hysbysiad stop dros dro gael ei ddyroddi, a hepgor pŵer i wneud hynny i ystyried hawliad am ddigollediad sy'n ymwneud â hysbysiad stop dros dro. Mae Nodiadau'r Drafftwy hefyd yn datgan bod hyn yn cywiro bwlch yn y ddarpariaeth. Byddem yn croesawu eglurder a chadarnhad fel a ganlyn:
- ai pŵer mynediad newydd yw hyn?
  - pam y mae'n briodol gwneud y newid hwn drwy Fil cydgrynhoi?

- sut y mae hyn yn gyfystyr â “mân” newid i'r gyfraith bresennol?
54. **Adran 152(9)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod darpariaeth newydd wedi'i mewnosod i'r perwyl bod y pŵer i gynnal arolwg o dir yn cynnwys penderfynu a oes mwynau yn bresennol. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod y newid yn cysoni'r sefyllfa â'r sefyllfa ar gyfer henebion o dan adran 43(3) o Ddeddf 1979 ac yn “[c]ywiro anghysondeb”. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn ychwanegu'r canlynol: “Yn wreiddiol, roedd adran 88(6) [o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990] yn cyfeirio at fwynau ond diddymwyd y cyfeiriad gan *Ddeddf Cynllunio a Digolledu 1991* [Deddf 1991]. Mae'n aneglur pam, gan y gallai presenoldeb mwynau fod yn berthnasol i ddigollediad o dan Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990”. Byddem yn croesawu rhagor o esboniad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iv), yn benodol:
- sut y mae'n briodol ailfwnosod darpariaeth drwy ddefnyddio Bil cydgrynhoi a ddiddymwyd gan Senedd y DU pan basiodd Ddeddf 1991?
  - sut y mae hyn yn gyfystyr â “mân” newid i'r gyfraith bresennol?
55. **Adran 155(5)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan yr ychwanegir terfyn amser ar gyfer hawlio digollediad am ddifrod. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod hyn yn cywiro bwlch ac yn cysoni'r sefyllfa â'r sefyllfa ar gyfer henebion, yn seiliedig ar OS 2017/641, rheoliad 2(1)(e).
- a. Byddem yn croesawu eglurder ynghylch beth yw'r ddealltwriaeth o'r terfyn amser presennol.
  - b. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iv), a sut a pham nad yw hyn yn gyfystyr â newid mewn polisi.
56. **Adran 156(1)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y sefyllfa ddiodyfyn yn y gyfraith bresennol wedi'i gwrthdroi, fel na fydd adeiladau crefyddol yn esempt ond i'r graddau a ddarperir mewn rheoliadau, yn hytrach na bod yn esempt oni bai bod rheoliadau yn cyfyngu ar yr esemptiad neu yn ei eithrio. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod hyn yn “adlewyrchu yn well y sefyllfa bresennol o dan OS 2018/1087, sy'n dileu'r esemptiad yn llwyr ond wedyn yn ailesemptio rhai adeiladau”.
- a. Â phwy yr ymgynghorwyd ar y mater hwn ac a yw'n cytuno?
  - b. Sut y mae gwrthdroi'r sefyllfa ddiodyfyn bresennol yn gyfystyr ag 'egllurhad'?
57. **Yn berthnasol i adran 156(3)(e)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y pŵer i ddiwygio Deddf Cynllunio 1990 wedi'i hepgor oherwydd nad yw “wedi ei defnyddio ac n[a]d oes angen amdano wedi ei nodi”. Byddem yn croesawu rhagor o esboniad o ran y

ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii) a rhagor o eglurder a manylion ar y rhesymeg a nodir yn Nodiadau'r Drafftwy'r.

58. **Adran 157** – Cynnwys awdurdodau Parciau Cenedlaethol yn y diffiniad o “awdurdod lleol”. Byddem yn croesawu eglurhad a chadarnhad fel a ganlyn:
- A yw rhwymedigaethau, dyletswyddau, pwerau ac ati awdurdodau Parciau Cenedlaethol yr un fath yn y Bil ag yn y darpariaethau gwreiddiol?
  - A oes darpariaethau yn y Bil sy'n gymwys mewn perthynas ag awdurdodau lleol na ddylai fod yn gymwys mewn perthynas ag awdurdodau Parciau Cenedlaethol?

ARDALOEDD CADWRAETH

59. **Yn berthnasol i adran 158** – Hepgor darpariaeth sy'n gosod rhwymedigaeth ar awdurdodau cynllunio i adolygu achosion blaenorol o arfer swyddogaethau dynodi, pŵer Gweinidogion Cymru i ddynodi ardaloedd cadwraeth, a'r gofynion i Weinidogion Cymru ymgynghori a rhoi hysbysiad o ddynodiadau. Mae adrannau 69(2) a (3) a 70(3) a (6) o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 wedi'u hepgor o'r ailddatganiad. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan nad yw adran 69(2) wedi'i hailddatgan er mwyn osgoi dyblygu ag ailddatgan adran 69(1); nid yw adran 69(3) wedi'i hailddatgan oherwydd nad yw Gweinidogion Cymru erioed wedi defnyddio'r pŵer sydd ynddi; ac mae adran 70(3) a (6) wedi'u hepgor o'r ailddatganiad o ganlyniad i beidio ag ailddatgan adran 69(3) o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990.
- Byddem yn croesawu rhagor o eglurder o ran pam y mae adran 69(2) o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 yn cael ei hepgor oherwydd ei bod yn ymhlyg, tra bo adrannau eraill o'r Bil yn nodi'r pwerau sy'n ymhlyg ar hyn o bryd (er enghraifft, adran 158(2)). Beth yw sail y dulliau gwahanol hyn?
  - Byddem hefyd yn croesawu rhagor o esboniad ynglŷn â'r ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii) i ddileu darpariaeth ddarfodedig nad yw wedi'i defnyddio neu na fu ei hangen hyd yn hyn, a rhagor o wybodaeth ynghylch pam nad yw'r pŵer erioed wedi'i ddefnyddio ac nad oes ei angen.
60. **Yn berthnasol i adran 161** – Hepgor yr esemptiad eglwysig o'r gofyniad am gydsyniad yn adran 75(1)(b) a (5), a'r pwerau i gyfyngu, eithrio neu addasu'r esemptiad yn is-adrannau (7) i (9). Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod hyn yn adlewyrchu'r ffaith bod yr esemptiad wedi'i ddileu gan erthygl 5 o OS 2018/1087 ac “N[a] ddisgwylir iddo gael ei ailgymhwyso”. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan y byddai dymchweliad bron iawn bob amser yn anghyson â defnydd parhaus o adeilad at ddibenion crefyddol, a phan na all defnydd crefyddol barhau ar ôl y gwaith, na all yr esemptiad fod yn gymwys.

Byddem yn croesawu rhagor o eglurder o ran y canlynol am y datganiadau yn Nodiadau'r Ddrafftwy'r:

- ni ddisgwylir i'r eithriad gael ei ailgymhwyso;
  - bod dymchweliad "bron iawn bob amser" yn anghyson â defnydd parhaus at ddibenion crefyddol. Oni all defnydd crefyddol barhau mewn adeilad newydd ar y safle?
61. **Adran 161(2)(c) a (d)** – Mae pŵer gwneud cyfarwyddydau Gweinidogion Cymru ynghylch esemptio adeiladau rhag y gofyniad am gydsyniad wedi'i gyfyngu i achosion sy'n ymwneud ag awdurdodau cynllunio unigol, ac yn ei le rhoddir pŵer newydd i wneud rheoliadau (gweithdrefn gadarnhaol – gweler adran 209(5)(h)) sy'n rhoi esemptiadau sy'n gymwys yn gyffredinol. Mae Nodiadau'r Ddrafftwy'r yn datgan yr "ystyri'r bod rheoliadau yn fwy priodol i wneud esemptiadau cyffredinol o ystyried eu heffaith bosibl ar gwmpas y gyfundrefn cydsyniad ardal gadwraeth".
- a. Byddem yn croesawu rhagor o esboniad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iv) a'r rhesymeg a nodir yn Nodiadau'r Ddrafftwy'r.
  - b. Pam yr ystyri'r bod rheoliadau yn fwy priodol na phŵer rhoi cyfarwyddydau cyffredinol?
62. **Adran 163 (yr adran gyfan)** – Mae Nodiadau'r Ddrafftwy'r yn datgan bod addasiadau o ddarpariaethau yn Rhan 3 o'r Bil fel y maent yn gymwys mewn perthynas â chydsyniad ardal gadwraeth wedi'u symud o reoliadau i'r Bil, gan gadw pŵer Gweinidogion Cymru i wneud addasiadau eraill neu eithriadau yn y dyfodol. Mae Nodiadau'r Ddrafftwy'r hefyd yn datgan bod materion allweddol sy'n ymwneud â chydsyniad ardal gadwraeth wedi'u nodi gyda'i gilydd yn y Bil erbyn hyn, yn hytrach na gadael i reoliadau eithrio neu addasu darpariaethau. Mae'r newid o'r ddarpariaeth wreiddiol i'r ddarpariaeth sy'n cael ei haildatgan yn ddigon sylweddol i'w gwneud yn ofynnol newid gweithdrefn gymwys y Senedd. A yw hynny'n awgrymu mwy na mân newid i'r gyfraith bresennol?
63. **Adran 163(1)(c)(i) a (2)(d)** – Mae Nodiadau'r Ddrafftwy'r yn datgan bod darpariaethau wedi'u hychwanegu sy'n cymhwyso pwerau mynediad at ddibenion cydsyniad ardal gadwraeth, yn ddarostyngedig i eithriadau. Mae Nodiadau'r Ddrafftwy'r hefyd yn datgan bod hyn yn "Egluro bod rhaid i bwerau mynediad penodol yn adrannau 152 i 155 fod yn gymwys at ddibenion cydsyniad ardal gadwraeth, gan eithrio eraill sy'n amherthnasol, i adlewyrchu sut y deallir y mae'r pwerau presennol yn gymwys. Cywiro'r hyn sy'n ymddangos yn amryfusedd".
- a. Byddem yn croesawu eglurder a chadarnhad ynghylch yr esboniad yn Nodiadau'r Ddrafftwy'r ynghylch 'cywiro'r hyn sy'n ymddangos yn amryfusedd'.

- b. Mae pwerau mynediad yn ymwthiol ac yn debygol o ymwneud â hawliau dynol. A yw'n briodol estyn y math hwn o bŵer drwy Fil cydgrynhoi?
64. **Yn berthnasol i adran 165(1)** – Hepgor y ddarpariaeth y caniateir rhoi grantiau yn ddarostyngedig i amodau. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan "Ei hepgor gan mai afraid yw dweud hynny".
- a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii).
- b. Byddem yn croesawu rhagor o fanylion ynghylch pam "mai afraid yw dweud hynny" y gallai'r grant fod yn ddarostyngedig i amodau.
- c. Byddem hefyd yn croesawu rhagor o eglurder ynghylch pam y mae angen i adran 148(6) egluro y gallai grant fod yn ddarostyngedig i amodau, os nad oes angen darpariaeth o'r fath yma.
65. **Yn berthnasol i adran 166(3)** – Hepgor y ddarpariaeth y caniateir rhoi grantiau cytundeb ardal gadwraeth yn ddarostyngedig i amodau. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan "Ei hepgor gan mai afraid yw dweud hynny".
- a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(iii).
- b. Byddem yn croesawu rhagor o fanylion ynghylch pam mai afraid yw dweud y gall y grant fod yn ddarostyngedig i amodau.

DARPARIAETH ATODOL YNGHYLCH ADEILADAU O DDIDDORDEB ARBENNIG AC ARDALOEDD CADWRAETH

66. **Adran 169(6)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod swyddogaethau y mae darpariaethau'n gymwys iddynt wedi'u hestyn i gynnwys swyddogaethau sy'n ymwneud â digolledu, hysbysiadau prynu a chytundebau partneriaethau adeiladau rhestredig. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod y newid yn "Llenwi bylchau anghyson yn y darpariaethau [ac yn cywiro] amryfusedd yn y ffordd y drafftwyd OS 2021/1177".
- a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurder ynghylch yr esboniad yn Nodiadau'r Drafftwy'r bod y newid yn "Llenwi bylchau anghyson".
- b. Byddem yn croesawu esboniad ynghylch yr amryfusedd yn y ffordd y drafftwyd offeryn statudol a wnaed y llynedd.
67. **Adran 171(3)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan y diwygiad y ddarpariaeth bresennol i ddileu mân wahaniaethau rhwng rhestrau o swyddogaethau a gwmpesir gan bwerau

Gweinidogion Cymru i wneud cyfraniadau a'i gwneud yn ofynnol i awdurdodau eraill wneud cyfraniadau. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod y gwahaniaethau rhwng y rhestrau o ddarpariaethau yn adran 90(1) a (3) o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 yn fach ac nad oes "rheswm wedi ei nodi ar eu cyfer". Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan ei bod yn "ymddangos hefyd fod y rhestrau yn cynnwys gwallau". Byddem yn croesawu eglurder ynghylch beth yw'r gwahaniaethau a beth yw'r gwallau a nodwyd.

68. **Adran 174(7)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y Bil bellach yn golygu bod y ddeddfwriaeth yn cwmpasu ceisiadau brys gan y Goron am gydsyniad. (Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod hyn yn "Cywiro gwall. Amryfusedd oedd hepgor ceisiadau brys gan y Goron o adran 88E o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 yn OS 2014/2773.")
- Byddem yn croesawu eglurder ynghylch sut y cadarnhawyd mai amryfusedd oedd yr hepgoriad o OS 2014/2773 ac nid gweithred fwriadol?
  - Pa weithdrefn graffu sydd wedi'i chymhwyso i geisiadau brys gan y Goron ers offeryn statudol 2014, os gwnaed rhai?
69. **Adran 184(2)(a)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod geiriad wedi'i ychwanegu i'w gwneud yn glir nad yw'r hawl i apelio o dan yr adran hon yn gymwys i benderfyniadau i roi cydsyniad neu ddileu amodau (sy'n ddarostyngedig i adolygiad statudol – gweler adrannau 182 a 183). Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod hyn yn egluro bod yr hawliau i apelio a gwneud cais am adolygiad statudol yn cau ei gilydd allan. Sut y gallwn fod yn sicr na fwriadwyd i hawliau i apelio fod yn gymwys i benderfyniadau i roi cydsyniad neu ddileu amodau?

DARPARIAETHAU CYFFREDINOL

70. **Adran 197(3)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod darpariaethau ynghylch y cyfnod y mae rhaid rhoi gwybodaeth ynddo wedi'u cymhwyso i Ran 2 o'r Bil. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan "Ar hyn o bryd, n[a]d yw adran 57 o Ddeddf 1979 yn dweud dim am y mater hwn" a bod y newid "cysoni'r sefyllfa â'r sefyllfa o dan Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990". Byddem yn croesawu esboniad ynghylch pam y mae Llywodraeth Cymru yn ystyried nad gweithred fwriadol oedd bod Deddf 1979 yn "dweud dim am y mater hwn".
71. **Yn berthnasol i adran 200** – Hpgor darpariaeth sy'n datgymhwyso adran 331 o Ddeddf Cynllunio 1990 mewn perthynas â'r drosedd o ddifrodi adeilad rhestredig o dan adran 59 o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 (yn adran 89(2) o'r Ddeddf honno). Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan y "Parhaodd adran 89(2) o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 â gwall". Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan y "Crëwyd trosedd adran 59 gyntaf gan Ddeddf Amwynderau Dinesig 1967 [Deddf 1967], tra deddfwyd adran 331 o Ddeddf

Cynllunio 1990 gyntaf yn *Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1968* [Deddf 1968]. Mae'n ymddangos y methwyd yr angen i'w chymhwyso i'r drosedd hon." Byddem yn croesawu esboniad ynghylch sut y mae Llywodraeth Cymru wedi penderfynu nad gweithred fwriadol oedd hepgor y drosedd.

72. **Adran 201 (yr adran gyfan)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod pŵer i wneud darpariaeth ar gyfer sancsiynau sifil yn gyfatebol i'r hyn a ganiateir gan Ran 3 o *Ddeddf Gorfodi Rheoleiddiol a Sancsiynau 2008* (Deddf 2008) wedi'i estyn i gwmpasu pob trosedd o dan y Bil. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod y pwerau yn Rhan 3 o *Ddeddf 2008* yn gymwys i droseddau perthnasol ("relevant offences") a oedd yn bodoli yn union cyn y diwrnod y pasiwyd y *Ddeddf* (gweler 2008, a. 37(2) a 38(2)). Mae adran 201 yn cadw effaith Rhan 3 o *Ddeddf 2008* mewn perthynas â throseddau perthnasol a ailddatgenir yn y Bil, ond hefyd yn cynnwys troseddau a ychwanegwyd at *Ddeddf 1979* a *Deddf Adeiladau Rhestredig 1990* gan *Ddeddf 2016*, ynghyd â rhai troseddau o *Ddeddf Cynllunio 1990* a *Deddf 1972* sydd wedi eu cynnwys yn yr ailddatganiad. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan yr "Ystyrir hyn yn briodol i osgoi bylchau a sicrhau cysondeb. Mae'r troseddau a ychwanegir i gyd yn debyg iawn i droseddau a oedd eisoes yn droseddau perthnasol at ddibenion *Deddf 2008*. Diwygiad canlyniadol a gollwyd oedd y methiant i estyn *Deddf 2008* i droseddau a fewnosodwyd gan *Ddeddf 2016*." Byddem yn croesawu rhagor o esboniad ac eglurder o ran y ddibyniaeth ar Reol Sefydlog 26C.2(ii) a (iv), yn enwedig o ran cymhwyso'r gyfundrefn sancsiynau sifil i fwy o droseddau sydd eisoes yn bodoli.
73. **Adran 203(1) a (2)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod pwerau i reoliadau ddarparu ar gyfer eithriadau ac addasiadau yn *Neddf Adeiladau Rhestredig 1990* a *Deddf Cynllunio 1990* wedi'u hepgor oherwydd nad ydynt "wedi cael eu defnyddio ac nid oes angen amdanynt wedi ei nodi". Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod "eu hepgor hefyd yn gyson â'r sefyllfa o dan *Ddeddf 1979* (nad yw'n cynnwys pwerau cyfatebol)."
- a. Byddem yn croesawu eglurder ynghylch dileu pwerau gwneud rheoliadau presennol, gan gynnwys cadarnhad o ran sefyllfa 'beth os' lle y darganfyddir yn ddiweddarach bod angen y pŵer mewn gwirionedd.
- b. Byddem hefyd yn croesawu cadarnhad ai oherwydd bod pwerau dirprwyedig eraill y gellid eu defnyddio yn y dyfodol nad oes angen y pwerau gwneud rheoliadau.
74. **Adran 207(3)** – Mae'r pŵer i bennu buddiannau ychwanegol fel buddiannau'r Goron wedi'u hepgor o'r ailddatganiad. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan nad oes pŵer cyfatebol yn *Neddf 1979* ac "n[a]d yw'r pŵer yn adran 82C(3)(c) wedi ei ddefnyddio mewn perthynas ag unrhyw dir yng Nghymru, ac nid yw Cadw yn credu bod ei angen". Byddem

yn croesawu eglurder ynghylch dileu pŵer presennol, gan gynnwys cadarnhad o ran sefyllfa 'beth os' lle y darganfyddir yn ddiweddarach bod angen y pŵer.

75. **Adran 207(3), (6)(c) a (9)(a)** – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y cyfeiriad at fuddiant yn hawl ystadau preifat Ei Mawrhydi¹ wedi'i gymhwyso i henebion. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan bod y newid er cysondeb ag adeiladau rhestredig ac "N[a]d yw adran 50(4) o Ddeddf 1979 yn dweud dim am y mater hwn ar hyn o bryd, ond nid oes rheswm i dir y Goron fod ag ystyron gwahanol mewn rhannau gwahanol o'r Bil."
- a. Pa drafodaethau y mae Llywodraeth Cymru wedi'u cael â Llywodraeth y DU ar faterion yn ymwneud â'r Goron, ac a godwyd pryderon?
- b. Byddem yn croesawu rhagor o esboniad o effaith y newid, gan gynnwys cadarnhad o ran pa ystadau preifat y bydd adran 207 yn eu cynnwys.
76. **Adran 208(3)** – Mae'r ddarpariaeth ynghylch talu a defnyddio digollediad wedi'i hestyn i gymhwyso i bob digollediad o dan y Bil. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod hyn yn "Dileu bylchau" ac "Ar hyn o bryd, n[a]d yw adran 86(3) o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 yn gymwys i bob digollediad sy'n daladwy o dan y Ddeddf, ond mae'n ymddangos mai gwall yw hynny". Byddem yn croesawu eglurder o ran yr esboniad yn Nodiadau'r Drafftwy'r ynghylch dileu bylchau yn y gyfraith bresennol ac ymestyn y darpariaethau ynghylch digollediad.
77. **Adran 209(2)(b)** – Mae'r pwerau penodol i wneud darpariaeth ategol wedi'u cynnwys ar gyfer pob rheoliad o dan y Bil. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod hyn yn "Sicrhau bod pwerau i wneud darpariaeth ategol yn cael eu cynnwys ar gyfer pob pŵer o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 a Deddf Cynllunio 1990. Gall y pwerau hyn fod yn ymhlyg yn gyffredinol, ond mae'r newid yn sicrhau cysondeb." Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan y "Byddai cymal 112 o'r Bil Ffyniant Bro ac Adfywio a gyflwynwyd yn Senedd y Deyrnas Unedig ar 11 Mai 2022 yn diwygio'r ddwy Ddeddf i gynnwys pwerau ategol penodol, ond nid yw'r newid hwn yn dibynnu ar basio'r Bil hwnnw am y rhesymau a roddir uchod".
- a. Byddem yn croesawu cadarnhad bod hyn yn creu pwerau dirprwyedig ehangach i Weinidogion Cymru (yn enwedig o ran y pŵer 'atodol' ychwanegol).

---

¹ Mae'r cyfeiriad hwn yn ymwneud â Nodiadau'r Drafftwy'r a osodwyd gerbron y Senedd ym mis Gorffennaf 2022, a chyn marwolaeth ddiweddar Ei Mawrhydi y Frenhines Elizabeth II.

- b. Byddem yn croesawu rhagor o esboniad ynghylch y datganiad y "Gall y pwerau hyn fod yn ymhlyg yn gyffredinol".

MATERION ERAILL

78. Mae'n aneglur faint o bwerau dirprwyedig newydd sbon sydd yn y Bil. Byddem yn croesawu rhagor o eglurder a chadarnhad.
79. Mae achosion yn y Bil pan fo pwerau presennol yn cael eu colli neu eu culhau. Er enghraifft: Adran 56(3) – Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan bod y pŵer presennol i reoleiddio mynediad y cyhoedd am unrhyw reswm mewn cysylltiad â mynediad y cyhoedd i henebion sydd o dan reolaeth gyhoeddus yn cael ei "ailfframio fel pŵer i wneud is-ddeddfau" a'i "[g]ulhau". Mae Nodiadau'r Drafftwy'r hefyd yn datgan nad yw'r pŵer presennol i wneud rheoliadau wedi'i arfer ac y bydd y pŵer i wneud is-ddeddfau yn "denu darpariaeth berthnasol o *Ddeddf Is-ddeddfau Llywodraeth Leol (Cymru) 2012.*") Byddem yn croesawu cadarnhad bod Llywodraeth Cymru yn fodlon colli/culhau pwerau o ganlyniad i'r Bil.
80. Beth fydd statws is-ddeddfwriaeth a weir o dan y Deddfau sy'n cael eu cydgrynhoi? Er enghraifft, mae rheoliad 4 o Reoliadau Henebion Cofrestredig (Adolygu Penderfyniadau Cofrestru) (Cymru) 2017 ar hyn o bryd yn nodi dwy sail ar gyfer adolygu penderfyniadau penodol a weir gan Weinidogion Cymru. Ymgorfforwyd un o'r seiliau hynny yn y Bil yn adran 9(2). Beth fydd statws y sail arall a nodir yn rheoliad 4?
81. Hepgor darpariaeth sy'n dibynnu ar Reol Sefydlog 26C.2(iii) – y ddarpariaeth a hepgorir yw adran 81B o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 (adran nad yw mewn grym) sy'n cynnwys pŵer i awdurdod cynllunio wrthod penderfynu cais tra bo cais tebyg o dan ystyriaeth. Mae Nodiadau'r Drafftwy'r yn datgan "N[a]d yw mewnosod adran 81B gan Ddeddf 2004 wedi ei ddwyn i rym yng Nghymru, ac mae Cadw yn ystyried nad yw'n debygol o gael ei ddwyn i rym".
- a. Byddem yn croesawu rhagor o esboniad ynghylch y rheswm "Cadw yn ystyried" a nodir yn Nodiadau'r Drafftwy'r.
- b. Mae adrannau 16 a 93 o'r Bil yn cynnwys pŵer i Weinidogion Cymru wrthod ystyried ceisiadau tebyg. Mae'r ddarpariaeth a hepgorir yn bŵer heb ei gychwyn i awdurdodau cynllunio lleol wneud yr un fath. Byddem yn croesawu eglurder o ran pam y mae'r pŵer gan Weinidogion Cymru ond na fydd gan yr awdurdodau cynllunio.
82. Byddem yn croesawu cadarnhad ynghylch a fydd ymgynghoriad cyn cyflwyno Llywodraeth Cymru a'i gwaith gyda rhanddeiliaid (neu grynnodeb o'r gwaith hwnnw/canfyddiadau) ar gael i'r cyhoedd?

YN DILYN Y LLYTHYR AR 17 AWST

83. Paragraff 6 mewn ymateb i gwestiwn 1 yn llythyr y Pwyllgor ynghylch deddfwriaeth sydd wedi'i heithrio o'r Bil:
- a. Byddem yn croesawu rhagor o eglurder ac esboniad ynghylch pam nad yw adran 49 o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990 wedi'i hailddatgan yn y Bil.
  - b. Mae adran 50 o Ddeddf 1990, sydd hefyd yn ymwneud â swm y digollediad mewn perthynas â phrynu gorfodol, wedi'i chynnwys yn y Bil yn adrannau 140 a 141. Byddem yn croesawu eglurder a mwy o fanylion ynghylch pam y tynnwyd y llinell rhwng adrannau 49 a 50.
84. Paragraff 23 mewn ymateb i gwestiwn 5 yn llythyr y Pwyllgor ynghylch newidiadau posibl i'r Rheolau Sefydlog – mae'r llythyr yn datgan "unwaith y byddwn yn gwybod beth y[w] bwriadau'r Senedd ar gyfer y Bil hwn". A yw hyn yn golygu os/pan fydd y Senedd yn cytuno y caiff y Bil fynd rhagddo fel Bil Cydgrynhoi neu os/pan gaiff y Bil ei basio?
85. Paragraff 26 mewn ymateb i gwestiwn 6 yn llythyr y Pwyllgor ynghylch pwerau newydd Gweinidogion Cymru - mae'r llythyr yn datgan y canlynol "rydym wedi cadw rhywfaint o hyblygrwydd i ymateb i unrhyw newid mewn amgylchiadau yn y dyfodol". Byddem yn croesawu eglurder ynghylch pa fath o newidiadau yn y dyfodol y mae Llywodraeth Cymru yn eu rhagweld.

